Valtuustoaloite Koulunmäen yhtenäiskoulun ja Suolahden alkuopetuksen (1. ja 2. luokka) ryhmäkoko tulee olla korkeintaan 20 oppilasta

KVALT 16.02.2026 § 14

Paula Maukonen jätti hänen ja 15 muun valtuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen Koulunmäen yhtenäiskoulun ja Suolahden alkuopetuksen (1. ja 2. luokka) ryhmäkoko tulee olla korkeintaan 20 oppilasta.

Päätös Merkittiin valtuustoaloite tiedoksi ja lähetettiin se edelleen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

- - - - -

KH 02.03.2026 § 66

Äänekosken kaupungin hallintosäännön 121 §:n (Valtuutettujen aloitteet) 3 momentissa on määrätty, että kaupunginhallituksen on osoitettava aloite vastattavaksi sille toimielimelle, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja suoraan kaupunginhallituksen alaisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvia toimenpiteitä koskevat aloitteet jäävät kaupunginhallituksen vastattavaksi. Aloite, jonka on allekirjoittanut vähintään neljäsosa valtuutetuista, on kuitenkin toimitettava valtuuston vastattavaksi. Aloitteen on allekirjoittanut 16 valtuutettua 35:stä valtuutetusta, joten se on toimitettava valtuuston vastattavaksi.

Äänekosken kaupungin hallintosäännön 121 §:n 4 momentissa on määrätty, että aloitteet, jotka merkitsevät uuden määrärahan ottamista talousarvioon tai määrärahan korottamista, on valmisteltava seuraavan vuoden talousarvion valmistelun yhteydessä, jos ne on jätetty maaliskuun loppuun mennessä. Myöhemmin jätetyt tällaiset aloitteet valmistellaan sitä seuraavan vuoden talousarvion valmistelun yhteydessä.

Koska aloite on jätetty 16.2.2026, se valmistellaan vuoden 2027 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Valmistelija Hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä, puh. 040 480 1074

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi ja päättää pyytää opetus- ja kasvatuslautakunnalta lausunnon aloitteesta. Lausunto on toimitettava kaupunginhallitukselle viimeistään 30.9.2026.

Päätös Hyväksyttiin.

- - - - -

OPEKAS 29.10.2026 § 66
88/00.01.03.01/2026

Aloite ja asian aiempi käsittely
Valtuustoaloitteessa esitetään, että Koulunmäen ja Suolahden yhtenäiskoulujen alkuopetuksen 1.–2. luokkien ryhmäkoko olisi enintään 20 oppilasta. Aloitteen tavoite turvallisesta, vuorovaikutteisesta ja oppimista tukevasta alkuopetuksesta on tärkeä.

Alkuopetuksen ryhmäkokoja on käsitelty valtuustoaloitteen pohjalta jo vuonna 2025. Opetus- ja kasvatuslautakunta päätti 25.9.2025 § 50 aloitteen käsittelyn yhteydessä, ettei se aseta alkuopetukseen kiinteitä ryhmärajoja. Kaupunginvaltuusto käsitteli aloitteen 10.11.2025 § 94 ja hyväksyi toivomusponnen, jonka mukaan vuoden 2026 talousarvion valmistelussa huomioidaan määrärahat siihen, että Koulunmäen ja Suolahden alkuopetuksen ryhmissä voisi olla enintään 20 oppilasta. Talousarvion 2026 lautakuntakäsittely oli ollut jo 23.10.2025 § 54, joten ponsitoivomus ei voinut tulla siinä huomioiduksi. Ponsi ei noussut käsittelyyn talousarvion käsittelyssä kaupunginhallituksessa 17.11.2025 § 132 tai kaupunginvaltuustossa 8.12.2025 § 110, joten ryhmäkokorajaa ei asetettu määrärahojen puutteen vuoksi.

Edellinen käsittely muodostaa lähtökohdat myös tälle vastaukselle (liite).

Ryhmäkoko on yksi osa opetuksen kokonaisresurssia
Perusopetuslainsäädäntö ei aseta yleistä enimmäisrajaa perusopetuksen ryhmäkoolle. Opetusryhmät on kuitenkin muodostettava siten, että opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Ryhmäkoon rinnalla on tarkasteltava oppilaiden tuen tarpeita, erityis- ja samanaikaisopetusta, koulunkäynninohjaajien työpanosta sekä mahdollisuutta tarkoituksenmukaisiin ja joustaviin ryhmittelyihin.

Pelkkä perusopetusryhmän oppilasmäärä ei siten kuvaa oppilaan koulupäivän aikana saamaa opetusta, ohjausta ja tukea. Nykyinen alkuopetus on monessa koulussa vahvasti aikuisresursoitu.

Alkuopetuksen nykyinen aikuisresurssi

Koulu / ryhmä	Oppilaita	Aikuisia keskimäärin / oppitunti
Hietama 1. lk	18	2,2
Honkola, yhdysluokka	16	2,0
Koivisto, yhdysluokka	22	2,0
Konginkangas, yhdysluokka	13	1,5
Sumiainen, yhdysluokka	17	1,8
Suolahti 1. lk	14–15	1,6
Suolahti 2. lk	14	1,5
Koulunmäki 1A	18	2,3
Koulunmäki 1B	19	2,3
Koulunmäki 1C	21	2,9
Koulunmäki 2A	24	3,0
Koulunmäki 2B	25	1,8
Koulunmäki 2C	25	1,8

Luvut osoittavat, ettei suurempi ryhmä automaattisesti tarkoita vähäisempää aikuisresurssia. Esimerkiksi Koulunmäen 24 oppilaan 2A-luokassa on keskimäärin kolme aikuista oppituntia kohden. Opetuksen laatua ja tuen riittävyyttä on siksi arvioitava ryhmäkoon, ryhmän tarpeiden ja käytettävissä olevan aikuisresurssin kokonaisuutena. Huom.! Henkilöstö siirtyy myös lukuvuoden varrella tarpeen mukaisesti luokkien välillä.

Perusopetuslain mukainen ryhmäkohtainen tuki
Perusopetuslain 20 b §:n mukaan opetuksen järjestäjän on varattava lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden. Esimerkiksi 20 oppilasta tarkoittaa vähintään 2,44:n opetustunnin resurssia viikossa.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Tukea voidaan toteuttaa esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena tai joustavasti muodostetuissa pienemmissä ryhmissä.

Jakotunnit ja ryhmän pienentäminen ovat hyödyllisiä pedagogisia järjestelyjä, mutta ne eivät sellaisinaan korvaa lain tarkoittamia ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Myöskään pysyvän perusopetusryhmän jakaminen esimerkiksi 24 oppilaan ryhmästä kahdeksi 12 oppilaan luokaksi ei itsessään täytä ryhmäkohtaiseen tukeen liittyvää resursointivelvoitetta.

Tästä syystä mahdollinen lisäresurssi on perusteltua voida kohdentaa tarpeen mukaan esimerkiksi samanaikaisopetukseen tai erityisopettajan antamaan opetukseen sen sijaan, että resurssi sidotaan automaattisesti kiinteään ryhmäkokorajaan.

Koulujen yhdenvertainen kohtelu
Kiinteää ryhmäkokorajaa arvioitaessa on huomioitava eri koulujen ja niiden oppilaiden tasapuolinen kohtelu. Jos enintään 20 oppilaan raja asetetaan vain Koulunmäen ja Suolahden yhtenäiskouluihin, on samalla perusteltava, miksi vastaavaa periaatetta ei sovellettaisi viherkouluihin.

Kysymys korostuu viherkouluissa, joissa alkuopetusta järjestetään usein yhdysluokkaopetuksena. Yhdysluokan opettaja vastaa samanaikaisesti kahden vuosiluokan opetuksesta. Ei ole yksiselitteistä perustetta sille, miksi 24 oppilaan yhden vuosiluokan ryhmä yhtenäiskoulussa tulisi automaattisesti jakaa, mutta yli 20 oppilaan kahden vuosiluokan yhdysluokka voisi jäädä yhden opettajan opetettavaksi.

Tasapuolisuus ei tarkoita samanlaista henkilöstörakennetta kaikissa kouluissa. Resursoinnissa tulee huomioida ryhmän koko, oppilaiden tuen tarpeet sekä käytettävissä oleva muu aikuisresurssi. Olennaista on, että arviointiperusteet ovat yhdenmukaiset kaikissa kouluissa.

Lukuvuoden 2027–2028 oppilasennuste ja talousvaikutukset
Talousarvio 2027 lähtee siitä, että Koulunmäen 1. vuosiluokka on lukuvuonna 2027–2028 nelisarjainen. Tämänhetkisen 75 oppilaan ennusteen perusteella ryhmät ovat 19, 19, 18 ja 19 oppilaan suuruisia. Koulunmäen 2. vuosiluokalla on ennusteen mukaan 58 oppilasta, jotka voidaan jakaa kolmeen enintään 20 oppilaan ryhmään.

Suolahden 1. vuosiluokalle ennustetaan 24 yleisopetuksen oppilasta yhteen ryhmään, ellei erityisopetukseen siirry ennakoitua enemmän oppilaita. Suolahden 2. vuosiluokalla ryhmät ovat ennusteen mukaan 14 ja 15 oppilaan suuruiset.

Hietaman, Honkolan, Konginkankaan ja Sumiaisten koulujen alkuopetuksen ryhmät jäävät alle 20 oppilaan. Koiviston alkuopetuksen yhdysluokalle ennustetaan 23 oppilasta.

Vaihtoehto	Vaikutus	Uusia ryhmiä	Lisäkustannus / vuosi
A. 20 oppilaan raja vain yhtenäiskouluissa	Suolahden 1. lk jaetaan kahdeksi ryhmäksi	1	60 000 €
B. 20 oppilaan raja kaikissa kouluissa	Edellisen lisäksi Koiviston 23 oppilaan yhdysluokka jaetaan	2	120 000 €

Laskelma perustuu yhden luokanopettajan 60 000 euron keskimääräiseen vuosikustannukseen. Se sisältää vain lisäluokanopettajien laskennallisen henkilöstökustannuksen eikä mahdollisia muita kuluja.

Ryhmäjakojen käsittely tuntikehyksen yhteydessä Vuoden 2027 talousarvio muodostaa opetuksen resursoinnin taloudellisen lähtökohdan, mutta lukuvuoden 2027–2028 yksityiskohtaisia ryhmäjakoja käsitellään opetus- ja kasvatuslautakunnassa huhtikuussa tuntikehyksen jakamisen yhteydessä.

Siinä vaiheessa oppilasmäärät ovat tarkentuneet ja esiopetuksesta ensimmäiselle vuosiluokalle siirtyvien lasten, eli alanivelen, tuen tarpeet on arvioitu nykyistä tarkemmin. Mahdollinen ryhmien jakaminen on siksi tarkoituksenmukaisempaa ratkaista tuolloin kuin lukita etukäteen yleisellä 20 oppilaan rajalla.

Opetus- ja kasvatuslautakunnan vastuulla on tuntikehyksen käsittelyn yhteydessä arvioida, tarvitaanko opetukseen talousarvion mukaista resurssia enemmän. Jos tarkentuneen oppilasmäärän ja tuen tarpeiden perusteella lisäresursointi arvioidaan välttämättömäksi, lautakunnan tulee arvioida myös lisätalousarvion tarve.

Kokonaisarvio
Aloitteen tavoite turvallisesta ja oppimista tukevasta alkuopetuksesta on perusteltu. Kiinteä 20 oppilaan enimmäisraja ei kuitenkaan yksin turvaa opetuksen laatua tai oppilaiden tarvitsemaa tukea. Raja voisi johtaa hyvin pieniin rinnakkaisryhmiin ja sitoa opettajaresurssia tavalla, joka vähentää mahdollisuuksia kohdentaa sitä samanaikaisopetukseen, erityisopetukseen ja lain edellyttämiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin.

Koulunmäellä talousarvion 2027 mukainen nelisarjaisuus pitää tämänhetkisen ennusteen perusteella alkuopetuksen ryhmät enintään 20 oppilaan suuruisina. Suolahdessa 1. vuosiluokan 24 oppilaan jakaminen kahdeksi noin 12 oppilaan ryhmäksi merkitsisi yhtä lisäryhmää ja noin 60 000 euron vuosittaista lisäkustannusta. Jos samaa rajaa sovellettaisiin yhdenvertaisesti kaikkiin kouluihin, myös Koiviston 23 oppilaan yhdysluokka tulisi jakaa ja kustannus olisi yhteensä noin 120 000 euroa vuodessa.

Tarkoituksenmukaisin ratkaisu on muodostaa ryhmät vuosittain oppilasmäärän, oppilaiden tuen tarpeiden, pedagogisen harkinnan sekä käytettävissä olevan henkilöstö- ja talousresurssin perusteella. Lopullinen arvio tehdään huhtikuussa tuntikehyksen yhteydessä, jolloin myös alanivelen tuen tarpeista on tarkempi tieto.

Valmistelija — Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102

Esittelijä — Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102

Päätösehdotus — Opetus- ja kasvatuslautakunta:

1. Opetus- ja kasvatuslautakunta merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi;
2. toteaa, ettei Koulunmäen ja Suolahden yhtenäiskoulujen alkuopetukseen aseteta kiinteää 20 oppilaan enimmäisryhmäkokoa;
3. toteaa, että lukuvuoden 2027–2028 ryhmäjakoja arvioidaan huhtikuussa tuntikehyksen jakamisen yhteydessä tarkentuneiden oppilasmäärien ja alanivelen tuen tarpeiden pohjalta;
4. toteaa, että opetuksen lisäresursoinnin ja mahdollisen lisätalousarvion tarve arvioidaan tuntikehyksen käsittelyn yhteydessä; sekä
5. lähettää vastauksen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Päätös — Hyväksyttiin.

- - - -
Merkittiin, että tämä asia käsiteltiin kokouksen kolmantena asiana.
- - - - -